

versmondó

XVI. ÉVFOLYAM 6. SZÁM

2008. DECEMBER

Baka-emléknap a Somogyi-könyvtárban

Baka István költő és műfordító születésének hatvanadik évfordulója, valamint a költő hagyatékát gondozó Baka István Alapítvány tízéves fennállásának alkalmából versmondó versennyel egybekötött emléknapot rendezett az alapítvány a Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárral együttműködésben, november 22-én.

Az 1995-ben elhunyt Baka István költő tiszteletére rendezett emléknapot Füzi László irodalomtörténész, a Baka István Alapítvány kuratóriumának elnöke, a Forrás című folyóirat főszerkesztője nyitotta meg. A megnyitót követően az alapítvány által meghirdetett illusztráció- és fotópályázat díjait Szuromi Pál művészeti író adta át. A fotók, illetve illusztrációk témája Baka István bármely műve vagy műfordítása lehetett. A költő sorai szólaltak meg Á. Szabó Ajtony előadóművész gitárjának húrjain is, majd kezdetét vette az „Én itt vagyok – üzenet Új-Huligániából” című, Kárpát-medencei vers-, énekeltvers- és prózamondó verseny döntője, melyet Borsodi L. László, a csíkszeredai Márton Áron Gimnázium tanára nyitott meg.

A megmérettetésre – nevének megfelelően – határon inneni és túli, nem hivatásos, 14. életévüket betöltött vers- és prózamondó versenyzőket vártak. Az indulóknak az egyetemes magyar irodalom egy költeményét vagy prózáját, egy Baka-művet és egy Baka István által magyarra fordított alkotást kellett megtanulniuk és előadniuk.

Baka István az irodalomtörténetben teljes egészében az őt megillető helyen van, mert elemzések és tanulmánykötetek foglalkoznak vele, és a kortárs irodalom legjobbjai, kiváló irodalomtörténészek írtak róla – tudtuk meg Füzi Lászlótól. „Arra a kérdésre, hogy magában az irodalomban mennyire van jelen, nehezebb válaszolni, mert az irodalom folyamatosan mozgásban van, és mindig újak és újak jönnek. Azt szoktam mondani, hogy aki átkerül az irodalomtörténetbe, annak az életműve már mindig elővehető, de ehhez mindig valamilyen ok kell, mint ahogy volt Németh László- vagy Kosztolányi-reneszánsz is” – magyarázta a Baka-alapítvány kuratóriumának elnöke. Mint elmondta, a költő pár verse emblematikusan az írók tudatában él, másik kérdés a kultusz, aminek az a feladata, hogy az emléket őrizze, és minél több ember számára megismerhetővé tegye ezt az életművet – erre nagyon jó a versmondás is. Füzi László kiemelte: a legfontosabb az, hogy a Baka-életmű szinte már teljes egészében elérhető, a hálón is, de nyomtatott formában is. A Tiszatáj Bombitz Attila irodalomtörténész szerkesztésében gyakorlatilag az egész életművet megjelentette: a versek, prózai írások, publicisztikák és a fordítások is olvashatók már. Ez utóbbi azért is különösen fontos, mert Baka István az egyik legjobb magyar műfordító volt. Ez az életmű adja a költő jelenlétét – összegzett Füzi László.

A Baka István Alapítvány konferenciák, könyvbemutatók, kiállítások és versmondó versenyek szervezésével, illetve a könyvek megjelentetésében való részvállalással és honlap működtetésével igyekszik ápolni Baka István emlékét.

A verseny eredményei

A Somogyi Károly Városi és Megyei Könyvtárban november 22-én megrendezett Kárpát-medencei „Én itt vagyok – üzenet Új-Huligániából” című Baka István vers-, énekeltvers- és prózamondó verseny végeredménye:

Baka István Ady Endre vonatán

Trauermarsch

Gustav Mahler emlékének

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

A messzeségből trombiták
réztücsökciripelése száll,
előnti a Birodalom
réteit a trombita-csiganyál.

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

Közeledik a gyászmenet,
gyászfátyol-napfogyatkozás
a hölgyek arcán s rettenet,
de gyászölükben izgalom:
nyirkosodnak a gyászbugyik,
s jönnek a gyászfrakkos urak,
éjből a frakk – a csillagok
óraláncán fityeg a hold,
és gyászos nemiszervük combjuk
között lélekarangozik.

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

Az élen gyászkancán üget
a tábornok, mindkét fülében
vatta – ha villám csattog is,
csak annyit hall belőle, mintha
csészén ezüstkanál kocogna,
plomba a tábornok fogában:
sziklába töltött ekrazit,
gyászzsebében a pakli kártya,
s azt látja, ha álmodozik:
a kártyalapok figurái
egymásnak lábbal fektetett,
véres katonatetemek.

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

Közeledik a gyászmenet,
huszárok mentéjén a sujtás
kanyarog, mint drótakadályok,
vonulnak a sötét mezőn,
cselédszoba-Birodalomban,
a szénaboglyák – kiscselédek
befüledt dunyhai között.

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

Trombita harsan – réztücsök,
közeledik a gyászmenet,

rulettgolyó-hold körbefutja
az eget, csillagzsetonok
gyűlnek az Isten asztalára,
a gyászhintó lassúdan úszik,
bakján a Sarkcsillag a lámpa,
vonul a gyász-Göncölszekér,
a tavak ablakát betörve
vizmélyig gomolyog az éj.

Tratatatam, tratatatum, tratatatum...

Közeledik a gyászmenet,
a réztücsökciripelésben
nyikorognak gyászkerekek,
s mint körfűrész, forog a hold,
csillagon – görcsön – felsikolt,
hasad a deszka-éj, az ében,
szekercecsattogás – ki épít
ravatalt vagy vesztőhelyet?

Trombita-csiganyálás rétek,
közeledik a gyászmenet,
gyászkancáján üget az élen
a tábornok, a hölgyek arcán
gyászfátyol-napfogyatkozás,
huszárok mentéjén a sujtás
szögesdrót, zúzmaralepett,
trombita harsan – réztücsök,
gyászkangyal suhog az éjben,
lebeg a gyászolók fölött,
óceánjáró-nyelv ütődik
fogsora jéghegyeibe,
állnak cselédlány-dunyha boglyák
trombita-csiganyálezüstben,
rulettgolyó-hold fut az égen,
csillagzsetonok halmait
söpri maga elé az Isten,
és réztücsökciripelésben
– bakján a Sarkcsillag a lámpa –
úszik a gyász-Göncölszekér.
A tavak ablakát betörve,
mint szétduzzant pezsgőpalack,
vizmélyig gomolyog az éj.

Középiskolás-kategória

1. Fábián Péter, Garay János Gimnázium, Szekszárd. Felkészítő tanára: Báló Marianna.
2. Kádár Noémi, Orbán Balázs Gimnázium, Székelykeresztúr. Felkészítő tanára: Illyés Izabella.
3. Markó Zita, Radnóti Miklós Kísérleti Gimnázium, Szeged. Felkészítő tanára: Vancsó Marianna.

A Magyar Versmondásért Alapítvány különdíját Szikszai László kapta. Márton Áron Gimnázium, Csíkszereda. Felkészítő tanára: Csutak Judit.

A Baka család és a Baka István Alapítvány különdíját Köleséri Dóra kapta. Tildy Zoltán Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Oktatási Intézmény, Szeghalom. Felkészítő tanára: Pándiné Csajági Mária.

Felnőtt-kategória

1. Kovács Tímea, Ion Luca Caragiale Színművészeti és Filmművészeti Egyetem, koreográfia szak, Bukarest. Felkészítő tanára: Borsodi L. László.
2. Megosztva: Jakó Sándorné, Belvárosi Nyugdíjasklub, Hódmezővásárhely. Kuti András, Szenvedélybetegek Otthona, Ócsa. Felkészítője: Ádám Andrea.

Arany Mihály

Baka István

A tükör széttört

A tükör széttört, cserepeiből
a látvány összerakható még,
de nem forr vissza mennybolthoz a föld,
s éjszaka nélkül száll le a sötétség.

A látvány széttört, cserepeiből
a tükör összerakható még,
de helyet cserél mennybolt és a föld,
s a nappalba átfolyik a sötétség,
áryam fekszik az ágyba asszonyomhoz,
s aki a tű fokán átpréselődik,
az a pokolba jut.

A tükör széttört, cserepeiből
a látvány térképe kirakható még,
hol mindennek határa van, de a
határok között összezagyválódik
tűpárna s Szent Sebestyén mellkasa,

a harangok s az ágyúk bronza, és
trombitaszínű sörrel indulókat
hörpintünk ki a kocsmákban, s a hó
az álcázóköpennyel felcserélhető.
A tükör széttört, és széttört a látvány,
s ki megpróbálja összerakni, össze-
zagyvál tükör- és látványcserepet,
a nappalok sötétséggel leöntve,
s az asszonyok árnyunktól terhesek,
a harangok kongásából kiöntik
a messzehordó ágyúk robaját,
és álcázóköpenyben minden évszak,
s csizmát kell húzni újra – a világ
cserepein ne járkáljunk mezítláb,
s menetelünk sörszagú indulókra,
a tű fokán lángnyelvek csapnak át.